

"Det var det att jag blev mig själv, en oerhörd befrielse"

– ett samtal med Ann-Christine Ruuth

Else-Britt Löfdahl svänger upp bilen mot angöringsplatsen vid Lunds Central. Den här dagen ska hon möta en person, vars mod, kamp och djupa tro hon känner stor beundran för. De har inte träffats på fyrtiofem år. Då, i ungdomen, bodde de båda på det högkyrkliga studenthemmet Laurentiistiftelsen i Lund. Sedan dess har livet fört dem fram längs olika vägar.

Hon står redan och väntar, i välskuren ljus yllekappa, matchande stövlar och barhuvad i den skånska blåsten. Återseendet innebär glädje och förvåning. Snabbt hoppar vi in i bilen för färd mot ett hem och ett köksbord där ett viktigt samtal ska äga rum.

Att få vara sig själv, även om det kostar blod, svett och tårar (i konkret bemärkelse) är det vi ska prata om. För Ann-Christine har den resan varit lång, närmare sextio år. Den började i byn Rottne i Småland (med två infödda "kändisar", hon själv och Ola Salo) i en vanlig och kärleksfull familj, mamma, pappa, tre pojkar och en flicka. Åke var nummer två. Den kristna tron var varm och naturlig där hemma. Jesus var Åkes bästa vän.

Men redan som liten kände Åke att något inte stämde. Något skavde. Och det var detta att han var pojke. Han pratade med mamma, som nog försökte men inte förstod. För vem talade om transpersoner på 1950-talet? Pinsamt

var det när han badade i sjön och badbyxorna klubbade när han gick upp ur vattnet. Där syntes något han inte gillade. Att kännas fel, detta födde skam och skammen vill dölja. Så Åke dolde sina känslor.

Åren gick och Åke blev gymnasist, ordförande i Kristliga Gymnasistföreningen i Växjö, student och flyttade så småningom till Lund och teologistudier. Kär blev han i flickor, gifte sig och fick tre fina döttrar. Tillsammans med sin fru skapade han ett vackert hem. Åke var en mästare på att fixa saker och lagade fantastisk mat. Han fick prästtjänster i Svenska Kyrkan och familjen tillbringade bl.a. fyra år i Zimbabwe. Så småningom blev han uppskattad kyrkoherde i Teleborgs församling i Växjö. Här speglas ett gott och rikt liv.

Så småningom stod det klart för Åke att han måste berätta för sin hustru hur han kände det, hur svårt det än var. Hennes tillvaro rasade. Skulle han

överge dem, allt? Men Ann-Christine är en person med en utpräglad ansvars-känsla. Det var inte tal om att lämna familjen och särskilt inte de små barnen. Det fanns alltför mycket att förlora. Han hade ju ett ansvar, plikter, som familjefar, som präst för sin församling. Hans önskan var ju egoistisk, en synd, ett svek mot dem han hade ansvar för. Så han lade känslorna på hyllan och hoppades på Den helige andes hjälp. I stället begravde han sig i engagemang och höll sig ständigt sysselsatt. Men skavet fanns kvar längst inne. Inte så att han hade en väska packad med kvinnokläder längst inne i garderoben att då och då klä sig i, utan en genuin känsla av att befinna sig i fel kropp. Åke undvek helst att se sig i spegeln; han tyckte inte om vad han såg.

Samtidigt märkte han att livsglädjen var borta. "Jag var aldrig riktigt glad". Att söka upp en själasörjare kändes nästan oöverstigligt, eftersom han förstod att alla hans försvar skulle brista i en sådan situation. Också inför Gud kände

han sig nedstämd, åsidosatt. Den förlorade sonens ordentlige bror är en bild hon använder idag om den känslan.

Ären gick. I början av 2000-talet började HBTQ-frågor synas mer i media. Homo- och transsexualitet blev något man kunde tala om, även i kyrkliga kretsar. Det uppstod ett slags öppning. Ändå kunde Ann-Christine inte genast förlika sig med tanken på "att vara en sän", som klär sig i vulgära kvinnokläder och uppträder skrikigt och forcerat, en karikatyr på kvinnlighet. Men i sitt inre var hon kvinna och hade i fantasin tagit sig namnet Ann-Christine. Hösten 2009 blev behovet att få någon att tala med så starkt att hon sökte upp en kurator, långt från Växjö. Som specialist på transfrågor vågade hon ställa de rätta frågorna, frågorna som gav mod. Åke for till Malmö, klädde om till kvinna och gick ut på stan. "Och - det kändes bara bra! Det var det att jag blev mig själv, en oerhörd befrielse."

Efter den promenaden blev livet på ett sätt enklare och samtidigt oerhört svårt. Hur skulle framtiden bli: familjens reaktion, församlingens, vännernas, kyrkans? Processen att få leva i sitt rätta kön har varit lång och smärtsam. En av de första Åke pratade med var biskopen: han gav sitt fulla stöd. Ett halvår senare var det medarbetarnas tur. Nästan ett år därefter fick församlingen ta del av förändringen. Vid den tidpunkten var hon också klädd som Ann-Christine, men inte helt konsekvent. "Det var inte lätt att vara Ann-Christine på jobbet fram till lunch och sedan klä om till Åke för ett dopsamtal. Men man måste ju ta hänsyn." Åke var en älskad kyrkoherde. De flesta av medarbetarna och församlingsmedlemmarna accepterade Ann-Christine. Bara ett fåtal lämnade församlingen.

Att biskopen ställde sig bakom Ann-Christine gav kanske ett visst hopp om att hela den kyrkliga apparaten skulle acceptera en transperson som präst. Men där finns en besvikelse. Tystnaden från Svenska kyrkans officiella företrädare

är närmast kompakt. Vad betyder den? Avståndstagande? Osäkerhet? En tid efter sin "transition" omorganiserades församlingen och Ann-Christine fick en tjänst som kommunikationschef i det nybildade stor Växjö pastorat. Sommaren 2014 sade hon upp sig och arbetar nu som föreläsare. Prästämbetet har hon förstas kvar.

Den känsligaste processen var kanske den som familjen genomgick. En av de värsta farhågorna var att barnen skulle vända henne ryggen. Det gjorde de inte. "Att deras kärlek är så stark gör att jag tänker: jag kanske inte gjort helt fel som pappa". En av döttrarna, Ester Roxberg, har skildrat sin process i boken *Min pappa Ann-Christine*. Äktenskapet gick däremot inte att rädda, "min fru kunde inte tänka sig att leva med en kvinna och jag kunde inte tänka mig att förneka mitt riktiga jag".

Men kroppen? Hormonbehandling, skäggborttagning (varje skäggstrål!), röstträning, kirurgi, det är några av ingredienserna i den könsbekräftande behandlingen som Ann-Christine genomgått.

Att få och våga bejaka med det som är det innersta i ens person, ens identitet, gör något med en människa: för Ann-Christine innebar det att hon på riktigt upptäckte Guds kärlek. Den förlorade sonens ordentlige bror, som alltid varit så plikttrogen men inte kunnat glädjas, förstod för första gången faderns ord: Mitt barn du har alltid varit hos mig och allt mitt är ditt. Åkes ja till Ann-Christine sammanstrålade med upplevelsen av Guds ja till sin älskade skapelse.

Idag lever Ann-Christine som särbo i en relation till en annan kvinna. Hon är tillfreds.

"Ibland frågar folk mig hur det känns att vara kvinna nu. Det kan jag inte svara på. Jag vet ju bara hur det känns att vara jag!"

Else-Britt Löfdahl

Ann-Christine har en hemsida:
www.acruuth.se

Ann-Christine Ruuth.

Foto: www.acruuth.se

"Inte så att han hade en väska packad med kvinnokläder längst inne i garderoben – utan en geniun känsla av att befinna sig i fel kropp"

Else-Britt Löfdahl är katolik och har mångårig erfarenhet av ekumenik och feminism i Sverige och utomlands. Else-Britt är även ledamot i SEKs styrelse och lokalt engagerad i Lunds Ekumeniska Kvinnoråd, LEK.